

Wat zijn uw artistieke en inhoudelijke uitgangspunten en op welke wijze komen deze tot uitdrukking in uw werk?

Ik vind het lastig om over uitgangspunten te praten, omdat ik denk dat ze vaak moeilijk zijn te onderscheiden van rechtvaardigingen die ik achteraf maak. Maar dat neemt niet weg dat ik het wel wil proberen.

thematiek

Ik denk eigenlijk dat mijn werk gaat over tekens en betekenis. In de eerste plaats is het een formeel onderzoek naar tekens. Je zet twee dingen naast of na elkaar (een woord, een beeld) en deze combinatie betekent meer dan de losse delen. Dit fascineert me. Maar deze fascinatie is niet louter formeel: het construeren van samenhang en betekenis als menselijke activiteit, daarbij voel ik mij emotioneel en intellectueel betrokken. Ik zie samenhang en betekenis niet als zaken die in de werkelijkheid aanwezig zijn, maar die door ons zelf gemaakt worden. Dit geloof levert een spanning op: ik denk dan wel dat ik voor alles wat ik zeg ik het omgekeerde had kunnen beweren, ik ontkom ook niet aan het verlangen dat wat ik doe of vind ook het goede is om te doen of te vinden.

Het is deze spanning die me bezig houdt, ons verlangen naar waarheid en het besef van de onmogelijkheid ervan – maar uiteindelijk vind ik het geen probleem om eventuele waarheidsclaims op te geven. Ik vind de postmoderne werkelijkheid niet vervelend. Het is voor mij juist de allerspannendste plek om vanuit te bouwen. Want hoe doe je dat, bouwen, als je de werkelijkheid afgebroken hebt? In het eindexamenboek van de KABK haalde ik drie beroemde mensen aan waarvan ik denk dat ze het hierover hebben: 'I have nothing to say and I'm saying it' zegt John Cage, 'I can't go on, I'll go on' zegt Samuel Beckett, en Peter Brook zegt: 'We must open up our empty hands and show that really there is nothing upon our sleeves. Only then can we begin'.

En dat is ook wat ik wil zijn, en wat ik wil doen: ik wil iemand zijn die iets zegt, dat weer onderuithaalt, en toch iets zegt. Of beter gezegd: ik wil dingen maken die iets zeggen en dat weer onderuithalen en toch iets zeggen - zo zie ik mijn beroep.

werkwijze

Het medium waarin een werk uiteindelijk gestalte krijgt staat niet van tevoren vast. Maar mijn materiaal is vaak de taal. Met dit materiaal ga ik in dialoog, waardoor het eindresultaat niet zozeer taal gebruikt om het ergens over te hebben, maar dat het gaat over wat taal is: als beeld, als geluid, en als manier om de wereld mee in te delen.

Een werkmethode waar ik naar blijf teruggrijpen, is montage, de cut-up, het knippen-en-plakken. Ik hou van knippen en plakken. Het stelt je in staat de aandacht op de constructie te vestigen, hoe dus de betekenis tot stand komt, en tegelijkertijd een nieuwe betekenislaag te scheppen. Alle werken in de bijgeleverde documentatie kennen een vorm van montage. In 'Förster' probeer ik een opera van anderhalf uur en 180 instrumenten in 4 minuten voor één instrument samen te vatten. 'Werktitel: tekst' is een constructie van zinnen waarin vanuit verschillende grammaticale perspectieven steeds dezelfde motieven beschreven worden. En bij 'tekst & uitleg' heb ik de gesprekken samengevat tot één lange meta-zin, een zin die zou moeten staan voor elke zin die de spreker zou kunnen zeggen.

Ik ben een estheet. Ik vind het belangrijk om een liefde aan de dag te leggen voor mijn materialen, en daarbij geen onderscheid te maken tussen traditionele en niet-traditionele kunstmedia. Aangezien werken in veel media impliceert dat je niet het vakmanschap van een monodisciplinair kunstenaar verwerft, vind ik het belangrijk om samen te werken. Mensen die wel in één medium werken hebben namelijk een fundamenteel andere manier van met dat medium omgaan. Ik kan niet luisteren als een violist of kijken als een fotograaf. Daarom werk ik graag samen, met muzikanten, geluidstechnici, fotografen, acteurs, wetenschappers. Hun vakmalootschap vertegenwoordigt een manier van naar de wereld kijken die niet de mijne is, en die mij en mijn werk verrijkt.

de maatschappij

Ik beschouw mijn werk als geëngageerd: ik denk niet dat het daarvoor nodig is uitspraken te doen over de politieke actualiteit. Uit wat ik eerder schreef hoop ik dat inmiddels duidelijk is geworden dat ik niet zozeer uitspraken over de wereld wil doen, als wel onderzoeken hoe we deze uitspraken doen. Dat is ook de maatschappelijke rol die ik graag zou willen aannemen.

Daarom voel ik me ook thuis binnen de beeldende kunst, omdat het een discipline is die erg reflexief is, die zichzelf voortdurend onderuit probeert te halen. Ik vind het belangrijk dat er een plek is waar dat kan, en mensen die dat doen. In andere disciplines vind ik dit minder – aan de literatuur, bijvoorbeeld, lijkt soms het hele modernisme voorbij te zijn gegaan.

Ik geloof in je werk out there brengen. Natuurlijk ben ik onzeker over mijn werk, maar ik zie die onzekerheid als productief. Die houdt me scherp, kritisch en empatisch. Maar die zelfde onzekerheid mag me niet beletten om mijn werk zoveel mogelijk aan de man te brengen. Ik kan namelijk niet oordelen over de vergeefsheid van mijn werk, dat moet het publiek doen. Bovendien leef je als kunstenaar vaak op kosten van de samenleving, hetzij direct via subsidie hetzij indirect via gesubsidieerde instellingen – ik vind dat dit je verplicht die zelfde samenleving zoveel mogelijk in staat te stellen kennis te nemen van je werk.